

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer in one or two sentences.

20

- a) Define Court.
- b) Evidence may be given of which facts?
- c) What are Professional Communications?
- d) What are Private documents?
- e) How can a witness who is unable to speak give evidence in the court?
- f) What is the presumption relating to electronic records which are five years old?
- g) Give any two ways by which credit of a witness may be impeached by the adverse party.
- h) Define 'information'.
- i) What is Presumption of fact?
- j) What is 'Plea of Alibi'? Cite relevant provision.

Q.2 Write short notes on any four.

20

- a) Admission
- b) Confession
- c) Judgements when relevant
- d) Facts which need not be proved
- e) Presumption of law
- f) Relevancy of statement made by a person who is dead

Q.3 Solve any two of the following with reasons or justifications.

12

- a) The advocate for the accused appeared in the case at trial and observed that one of the witness tendered by the prosecutor is a 'dumb' person and the prosecutor himself was narrating to the court what the dumb witness had seen at the crime scene.
 - i) Can such a witness testify in the court? Explain citing relevant provision.
 - ii) Was the prosecutor correct air narrating what the witness had seen? Explain why?
- b) Mrs. Rohini was poisoned by her husband. She made a statement implicating her husbands role in killing her, before a stranger Mr.Rakesh.
 - i) Whether Rohini's statement is a dying declaration? Explain why?
 - ii) What is the nature of the dying declaration made by Rohini? Is it admissible in the Court?
- c) Priya filed a divorce petition against her husband Pramod on the grounds of cruelty. As as evidence she submits a letter written by her husband in his handwriting, acknowledging the cruel acts committed by him.
 - i) What is the nature of statement made by the husband in the letter? Explain.
 - ii) Whether this can be used as evidence against Pramod by the Court? Explain why?

[P.T.O]

Q.4 Answer the following in detail. (Any Four)

- a) What is burden of proof? Explain the law relating to burden of proof.
- b) Define 'estoppel'. Explain the law relating to estoppels under the Indian Evidence Act, 1872.
- c) Who is an expert? When does the opinion of a third person becomes relevant?
- d) 'Oral evidence must be direct'. Explain this statement. Establish the relevancy of a hearsay evidence under the Act.
- e) What are documentary evidence? Examine the law relating to admissibility of electronic record in the court of law.
- f) Who is a witness? Analyse the law relating to examination of witnesses.

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजव्या बाजूकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.१ एक किंवा दोन ओळीत उत्तरे लिहा.

- अ) 'कोर्ट' शब्दाची व्याख्या द्या.
ब) कोणते तथ्यांची पुरावा देता येईल?
क) व्यवसायक्रमातील निवेदने म्हणजे काय?
ड) खाजगी दस्तऐवज म्हणजे काय?
इ) मूक साक्षीदार कोर्टांमध्ये पुरावा कस देऊ शकते?
फ) पाच वर्षांपूर्वीच्या जुन्या इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखासंबंधी गृहीतक काय आहे?
ग) विरुद्ध पक्षकारांतर्फे साक्षीदाराच्या विश्वासाहते बाबत संशय व्यक्त करणेचे कोणतेही दोन मार्ग सांगा.
ह) 'माहिती' ची व्याख्या द्या.
ई) तक्त्यांचे गृहीत म्हणजे काय?
ज) अलेबी चा बचाव म्हणजे काय? संबंधित तरतुदी लिहा.

२०

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- क) कबुली
ख) कबुलीजबाब
ग) न्यायालयांचे न्यायनिर्णय केव्हा संबद्ध
घ) शाबीत करण्याची आवश्यकता नाही अशी तत्वे
इ) कायदेशीर गृहीत
फ) मरण पावली व्यक्तीचे केलेले तथ्याचे कथनाची संबद्धता

२०

प्र.३ खालीलपैकी कोणतेही दोनची कारणे देऊन उत्तरे लिहा.

- अ) आरोपीचा वकील कोर्टात संपरिक्षा सुरु झाल्यावर उपस्थित राहिलो आणि ते बघितला कि सरकारी वकील एका मुका साक्षीदाराची तपासणी करता वेळी साक्षीदाराने काय पाहिले होते, ते सांगू लागले होते.
i) असा साक्षीदार साक्ष देऊ शकतो का? संबंधित तरतुदी देऊन स्पष्ट करा.
ii) साक्षीदाराने जे पाहिले त्याचे कथन करताना सरकारी वकील बरोबर होता का? स्पष्ट करा.

१२

[पुढे पहा]

- ब) श्रीमती रोहिनी, हिला तिचा नवराने विष दिले. श्री राकेश, या अनोळखी मानसा पुढे तिने आपल्या नवराने आपल्येला मारण्यासाठी केलेल्या कृती संदर्भात जबाब दिला.
- i) रोहिनीचा जबाब हा मृत्युपूर्व जबाब (डाईंग डिक्लरेशन) आहे का? स्पष्ट करा.
- ii) रोहिनीने दिलेल्या मृत्युपूर्व जबाबाच्या स्वरूप काय? तो न्यायालयात ग्राह्य धरले जाईल का?
- क) प्रिया ने छळवणूकीच्या कारणावरून तिचा नवरा प्रमोद यांचा विरुद्ध घटस्पोटाचा दावा दाखल केला. पुरावा म्हणून तिने तिचे नवऱ्याला हस्ताक्षरातील छळवणूकी कबुली देणारे पत्र दाखल केले.
- i) नवऱ्याने पत्रामध्ये कोणता स्वरूपाचा जबाब दिला आहे? स्पष्ट करा.
- ii) हे पत्र प्रमोद विरुद्ध पुरावा म्हणून न्यायालयास वापरतात येईल का? स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

४८

- अ) 'पुराव्याची जबाबदारी' म्हणजे काय? पुराव्याची जबाबदारी या संकल्पना संबंधित कायदा स्पष्ट करा.
- ब) प्रतिबंध म्हणजे काय? प्रतिबंध बाबती कायदे सविस्तर लिहा.
- क) 'विशेषज्ञ' कोण असतो? त्रयस्थ व्यक्तींची मते केव्हा संबद्ध असतो?
- ड) 'तोंडी पुरावा प्रत्यक्ष असला पाहिजे'. या विधानाचे स्पष्टीकरण लिहा. पुरावा कायदानुसार ऐकीव पुराव्याची संबद्धता स्पष्ट करा.
- इ) लेखी पुरावा म्हणजे काय? कोर्टांमध्ये इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखाची ग्राह्यताचा कायदा स्पष्ट करा.
- फ) 'साक्षिदार' कोण असतो? साक्षिदारांचा तपासणी बदलच्या कायद्यांचे विश्लेषण करा.